

Bezpieczeństwo pracy w tunelach w ciągu drogi S3

IV MIĘDZYNARODOWE FORUM TUNELOWE
Wrocław, 30 maja - 01 czerwca 2022

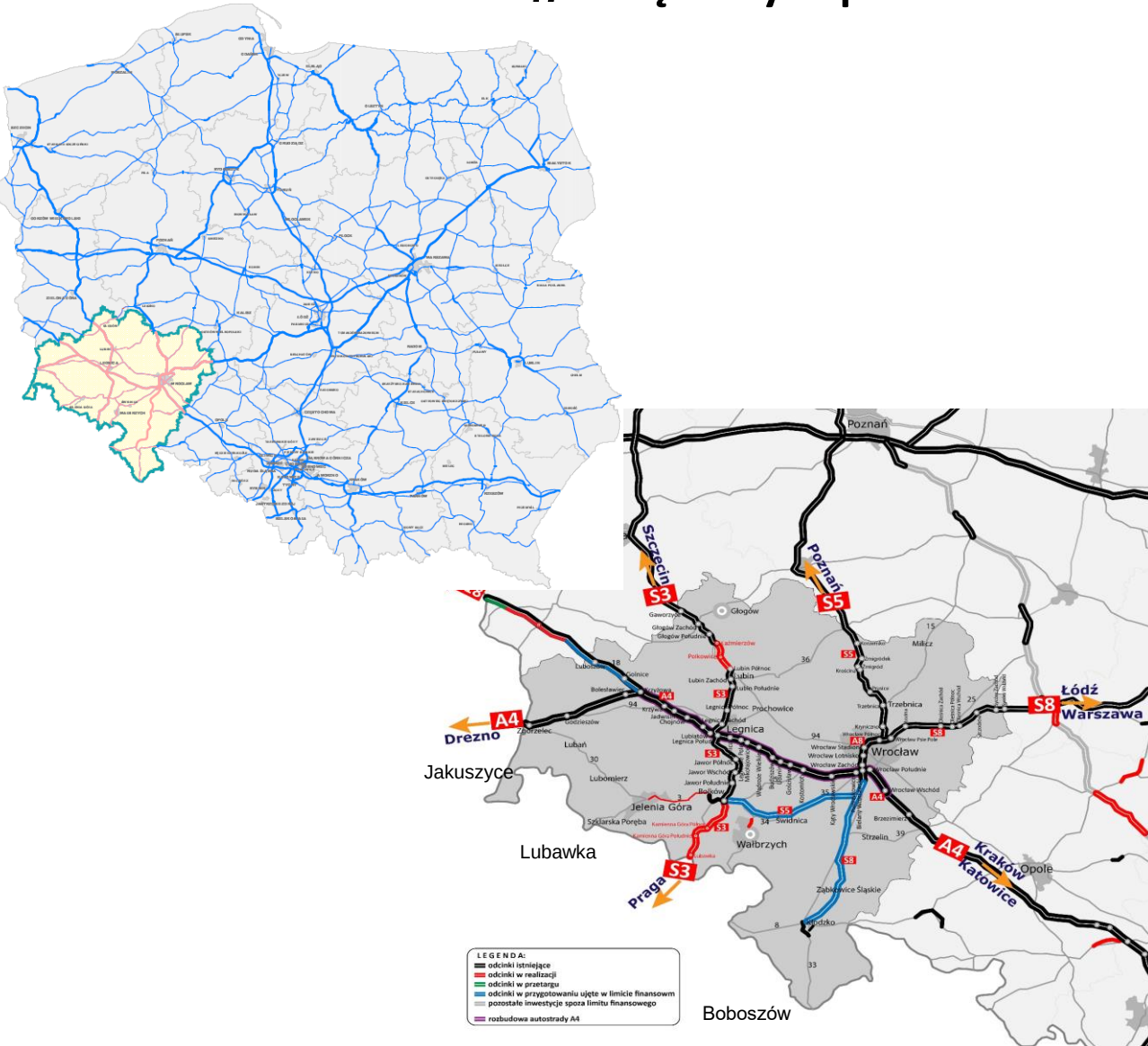
Docelowa sieć dróg zarządzanych przez GDDKiA Oddział we Wrocławiu

Aktualna długość dróg
w poszczególnych klasach
(stan na 31.12.2021):

	km	%
A	222	17
S	208	16
GP+G	877	67
Łącznie	1307	100

Przewidywana docelowa
długość dróg
w poszczególnych klasach
(po wybudowaniu S3/S5/S8/A4/A18
i przebudowie dróg GP/G):

	km	%
A	239	18
S	371	28
GP	714	54
Łącznie	1324	100

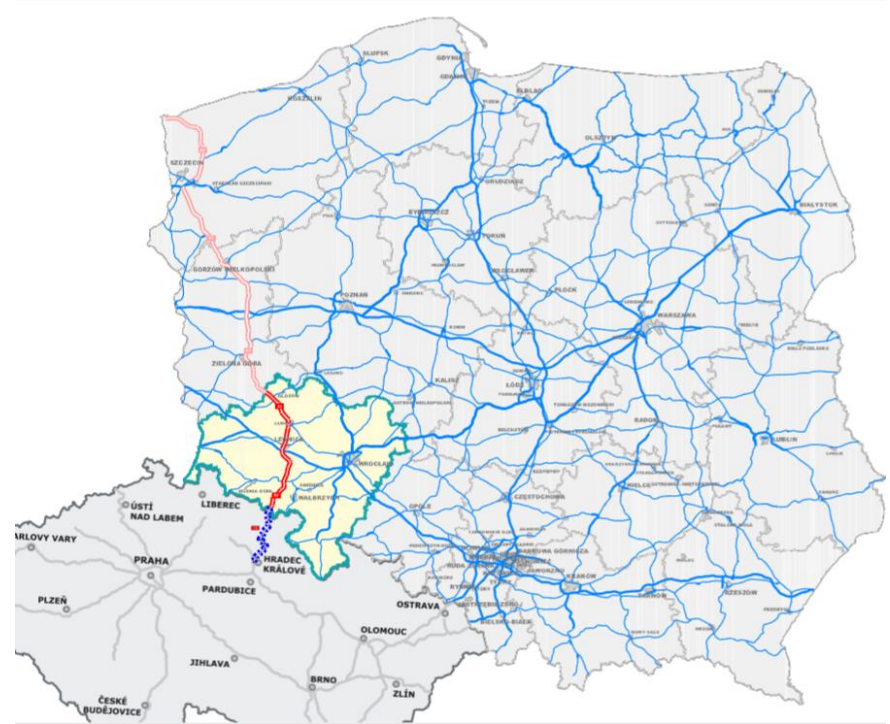

Budowa drogi ekspresowej S3

Droga ekspresowa S3 to element Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego CETC (Central European Transport Corridor), jest fragmentem europejskiej trasy **E65** o łącznej długości ok. **3950 km** połączy miasto Malmö w Szwecji miejscowością Chania w Grecji.

Droga S3 docelowo będzie miała długość **483 km** i będzie przebiegać południkowo od Szczecina – Świnoujście na północy, do południowej granicy Polski w Lubawce i połączy się z autostradami A6, k. Szczecina, A2 k. Świebodzina i A4 k. Legnicy.

z docelowo Na terenie Dolnego Śląska S3 będzie miała **135 km** długości.

Budowa drogi ekspresowej S3

E65

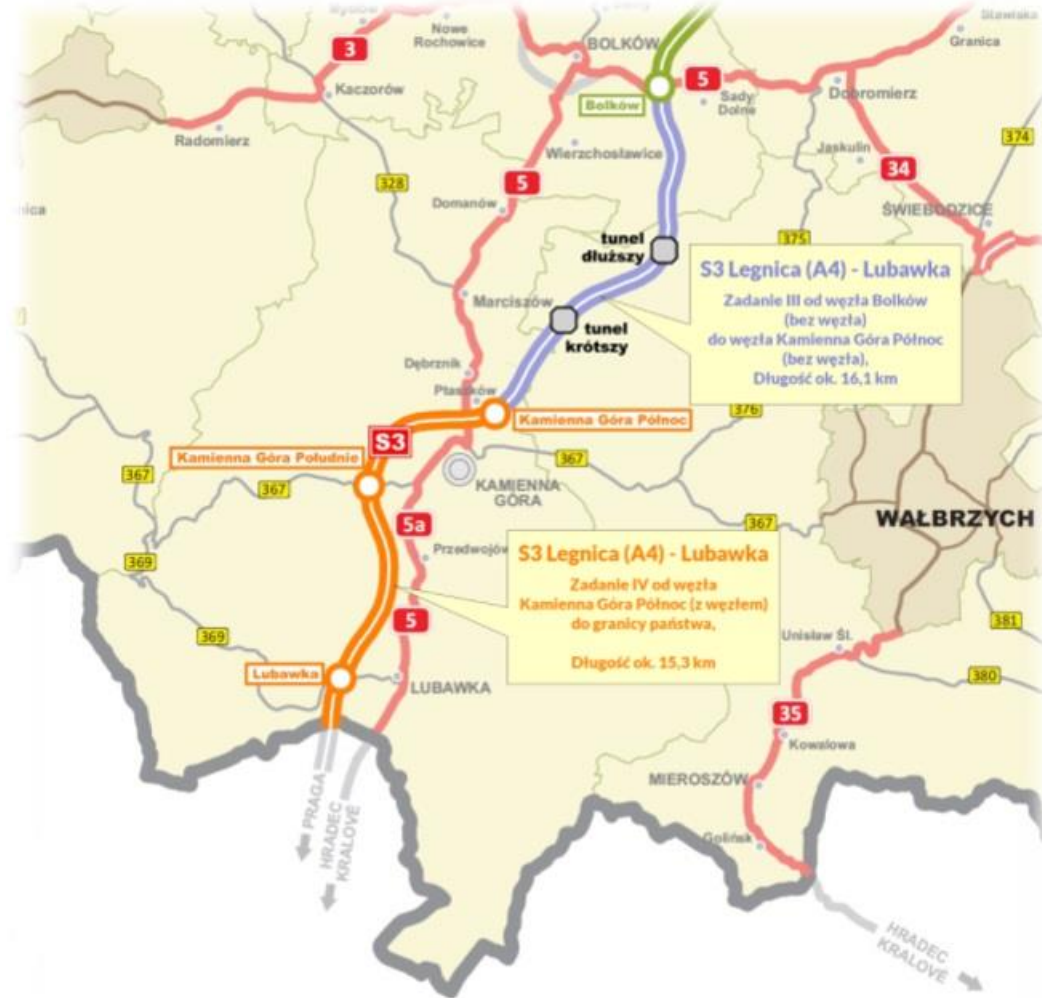

Trasa międzynarodowa E65
przebiega przez **11** państw:

1. Szwecja (S)
2. **Polska (PL) – ok. 483 km**
3. Czechy (CZ)
4. Słowacja (SK)
5. Węgry (H)
6. Chorwacja (HR)
7. Bośnia i Hercegowina (BIH)
8. Czarnogóra (MNE)
9. Kosowo (RKS)
10. Macedonia Północna (MK)
11. Grecja (GR)

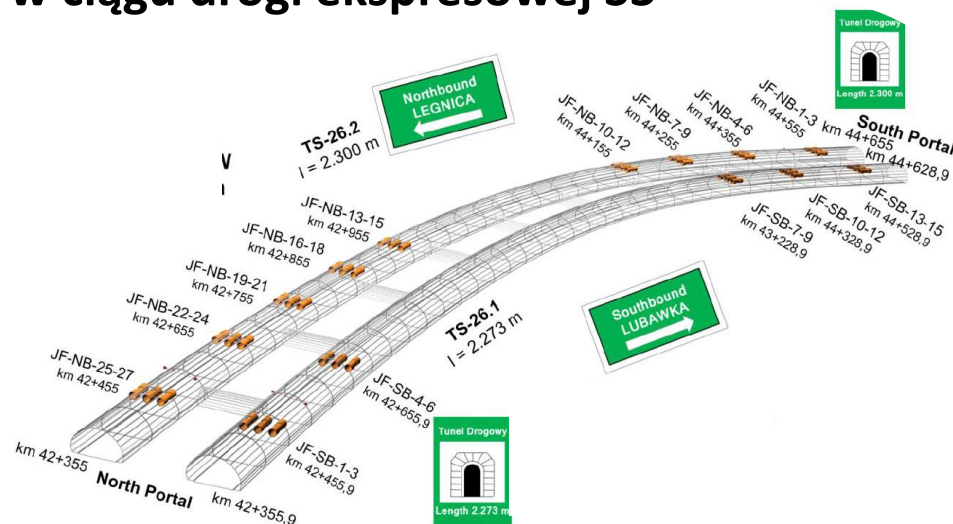
S3 Zadanie III od węzła Bolków (bez węzła) do węzła Kamienna Góra Północ (bez węzła)

Droga ekspresowa S3 na odcinku ok. 32 km od węzła Bolków do granicy, podzielona została na dwa zadania realizacyjne.

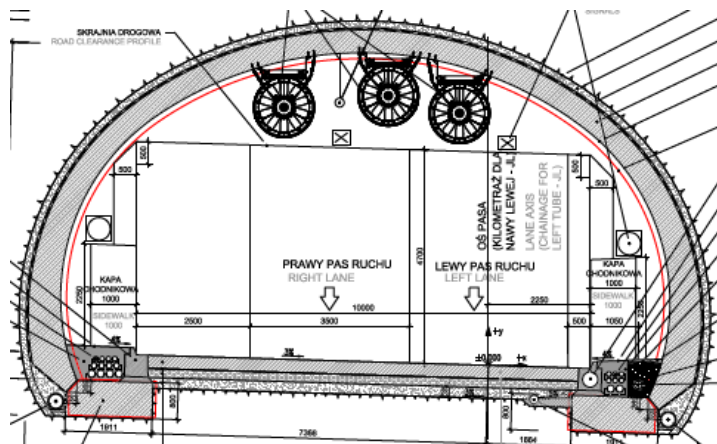

Tunel drogowy TS26 w ciągu drogi ekspresowej S3

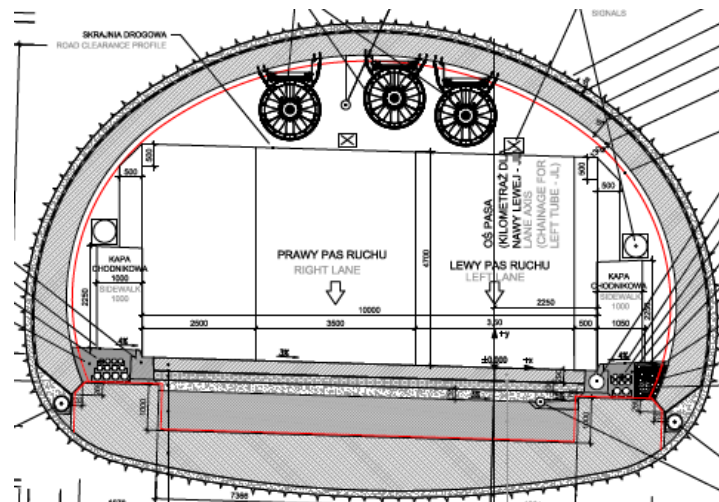
Obiekt dwunawowy o długości 2301,88 m, nawa wschodnia oraz 2272,2 m nawa zachodnia, wykonywany metodą górniczą w technologii NATM oraz w częściach portalowych w metodzie odkrywkowej technologii Cut & Cover.

Przekrój tunelu głównego dla korzystnych warunków geologicznych (bez płyty spągowej)

Przekrój tunelu głównego dla niekorzystnych warunków geologicznych (z płytą spągową)

Tunel drogowy TS26 w ciągu drogi ekspresowej S3

22 lutego 2022 r. po 444 dniach drążenia Wykonawca zakończył drążenie dwóch naw tunelu TS-26. Wykonując obudowę wstępną wykorzystano 29 tys. ton torkretu, a cały urobek powstały przy drążeniu zostanie wykorzystany podczas dalszej budowy drogi.

Tunel drogowy TS26 w ciągu drogi ekspresowej S3

Obecnie prowadzone są prace związane z wykonaniem obudowy ostatecznej. Roboty prowadzone są od portalu północnego, w obu nawach tunelu.

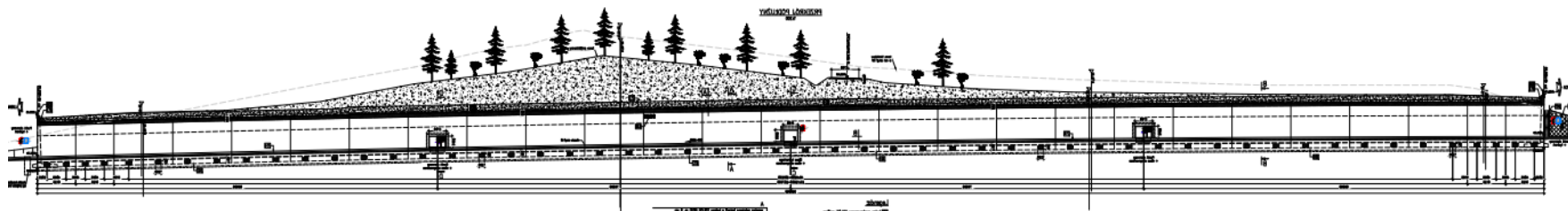

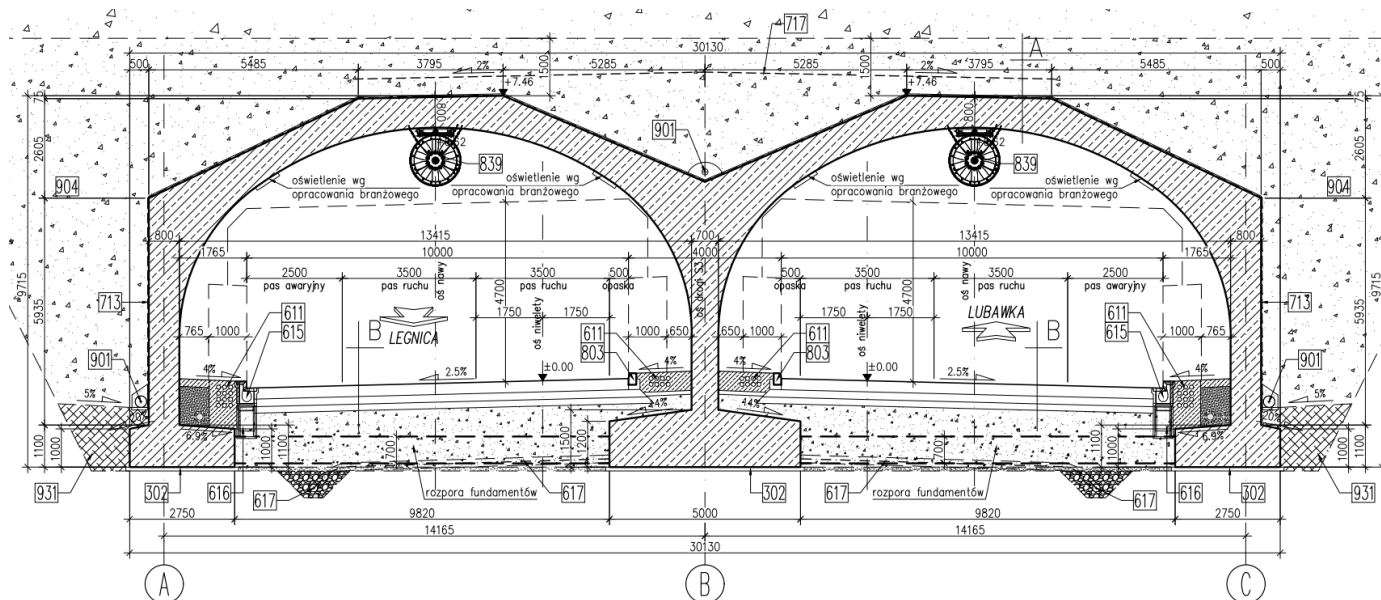
Tunel drogowy TS32 w ciągu drogi ekspresowej S3

Obiekt dwunawowy o długości 320 m, składający się z 27 segmentów.

Wykonywany metodą odkrywkową w technologii CUT & COVER.

Przekrój tunelu głównego

Tunel drogowy TS32 w ciągu drogi ekspresowej S3

TS32 - 27 segmentów na każdej z dwóch naw. długość segmentu - 12,5 m.
Długość 2 segmentów startowych - 8,25 m.

FUNDAMENT

nawa prawa (z pñ. na pñd.)	22	81%	5
nawa lewa (z pñd. na pñ.)	22	81%	5

ŚCIANY - 27 segmentów (ściana A, B i C)

nawa prawa "A"	14	52%	13
ściana środkowa "B"	15	56%	12
nawa lewa "C"	15	56%	12

KALOTA

nawa prawa (z pñ. na pñd.)	10	37%	17
nawa lewa (z pñd. na pñ.)	10	37%	17

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

„Jutro jest Twoją nagrodą za bezpieczną pracę dzisiaj”.

Robert Pelton

W dniach 23 – 29 maja 2022 r. odbywał się Tydzień Bezpieczeństwa w budownictwie pod hasłem „Budowa się kończy, bezpieczeństwo nigdy”.

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Dla zapewnienia bezpieczeństwa pracowników niezbędne jest właściwe rozpoznane zagrożeń specyficznych dla danego kontraktu i rodzaju robót. Przy realizacji tuneli drogowych są to przede wszystkim:

- potrącenie przez ciężki sprzęt;
- utrudniony dostęp / ewakuacja;
- zagrożenie pożarem;
- utrudniona komunikacja, łączność, namierzenie pracownika;
- zagrożenia technologiczne (materiały wybuchowe, beton natryskowy);
- sztuczna wentylacja .

Tunele drogowe realizowane obecnie w Polsce wykonywane są głównie trzema metodami:

- **górnica** – w ciągu drogi ekspresowej S3 [dł. 2301 / 2272 m] , drogi ekspresowej S7 [dł. 2058 m] oraz drogi ekspresowej S1 [dł. 834 / 807 m i 984/974 m] ,
- **odkrywkowa** - w ciągu drogi ekspresowej S3 [dł. 320 m] oraz drogi ekspresowej S52 [dł. 653 m i 496 m] ,
- **mechaniczna** [z użyciem TBM] –w ciągu drogi ekspresowej S19 [dł. 2250 m] i pod Świną w ciągu drogi krajowej nr 93 [dł. 1485 m].

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górnictw np. technologii NATM lub ADECO RS

Najważniejszym aspektem realizacji robót jest właściwa tożsamość prawna prowadzonych robót na danym etapie ,tj.:

- I. OBUDOWA WSTĘPNA** - realizacja robót w oparciu o Prawo górnicze i geologiczne, w przypadku tunelu TS26, zgodnie z zatwierdzonym Planem Ruchu Zakładu Górniczego;
  - wg zasad BHP, zgodnie ze wskazanym prawem i działaniami górniczych służb ratowniczych, nałożonych z tytułu funkcjonowania Zakładu Górniczego.
- II. OBUDOWA OSTATECZNA** – realizacja robót betonowych, w tym również wykonanie nawierzchni na podstawie Prawa Budowlanego oraz powszechnego ustawodawstwa BHP.

W przypadku tunelu TS26 uzgodniono z Okręgowym Urzędem Górniczym, że likwidacja Zakładu Górniczego będzie przebiegać etapowo, w miarę postępu prac i przekazywania frontu robót dla obudowy ostatecznej. Jednocześnie wskazano na konieczność wzmocnienia nadzoru BHP.

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

SKARB PAŃSTWA – GENERALNY DYREKTOR
DRÓG KRAJOWYCH I AUTOSTRAD
ul. Wronia 53, 00-874 Warszawa

PLAN RUCHU ZAKŁADU „BUDOWA TUNELU DROGOWEGO TS-26”

prowadzącego działalność określoną w art. 2 ust.1 pkt 4 ustawy z dnia 9
czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze

OPRACOWANY NA LATA
2020 - 2025

Kierownik ruchu zakładu
**KIEROWNIK
Ruchu Zakładu**
mgr inż. Ireneusz Biel

Przedsiębiorca
Mariusz Awerzwa
Dyrektor Kontraktu

Zatwierdzony decyzją
Dyrektora OUG we Wrocławiu
LbO.320.152.2019.DJ
z dnia 21.10.2020-
L.dz. 24956/10/2020

Z upoważnienia Dyrektora
Z-ca Dyrektora
Okręgowego Urzędu Górniczego
we Wrocławiu
Krzysztof Długosz

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górnictw np. technologii NATM

Podstawowym środkiem operacyjnym są wymogi stawiane:

I. Pracownikom Zakładu Górniczego :

- orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do pracy pod ziemią,
- szkolenie BHP obejmujące wstęp na teren zakładu górniczego,
- przepustka do poruszania się po Placu Budowy, w tunelu – każdy pracownik został w nią wyposażony
- szkolenie informacyjne zawierające wymogi dotyczące bezpiecznego prowadzenia prac budowlanych,
- szkolenie stanowiskowe wraz z zapoznaniem z instrukcjami eksploatacji poszczególnych urządzeń.

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górniczą np. technologii NATM

II. Maszyny / urządzenia pracujące na terenie Zakładu Górniczego :

- każda maszyna/urządzenie musi zostać oficjalnie zgłoszona i posiadać odpowiedni certyfikat CE,
- wydana pisemna zgoda Kierownika Ruchu Zakładu Górniczego na wjazdu na teren wyrobiska,
- napęd wyłącznie silnikiem Diesla lub elektryczny,
- stała automatyczna instalacja gaśnicza w każdej maszynie samojezdnej (także w pojazdach osobowych).

Do drążenia każdej z naw tunelu TS-26 od strony każdego z portali założono następujący sprzęt:

- Wiertnica
- Torkretnica
- Koparka tunelowa
- Tunelowa ładowarka kołowa
- Podnośnik koszowy i ładowarka teleskopowa z platformą
- Wozidło tunelowe
- Komora schronu podczas robót strzałowych
- System wentylacji
- Instalacja elektryczna strony

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górniczą np. technologii NATM

Maszyny / urządzenia pracujące na terenie Zakładu Górniczego T26

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górnictw np. technologii NATM lub ADECO RS

II. Maszyny/urządzenia pracujące na terenie Zakładu Górniczego :

Zgłoszenie maszyny/pojazdu - załącznik nr 3

ZGŁOSZENIE MASZINY/POJAZDU

Firma					
Rodzaj pojazdu:			Typ:		
Numer (rejestracyjny, identyfikacyjny) maszyny/pojazdu:					
Masa całkowita:		Wysokość:		Szerokość:	
Lp.	Zagadnienie	Tak	Nie	Nie dotyczy	Uwagi
Wyposażenie maszyny/pojazdu					
1.	Sprawną sygnalizację świetlną-ostrzegawczą (w tym lampę błyskową)				
2.	Sprawną akustyczny sygnał cofania				Nie dotyczy samochodów osobowych
3.	Sygnalizator napięcia				Dla sprzętu mogącego zbliżyć się do linii elektroenergetycznych
4.	Sprawną gaśnicę				Dla samochodów ciężarowych/maszyn samobieżnych min. 4 kg
5.	Apteczka pierwszej pomocy				Sprawdzić daty ważności
6.	Kompletna dokumentacja maszyny (instrukcja obsługi, instrukcja BHP, dzienniki)				
7.	Ważne ubezpieczenie OC				Dostarczyć do wglądu
8.	Aktualna decyzja UDT zezwalająca na eksploatację /badanie techniczne/				Dostarczyć do wglądu
9.	Zestaw do usuwania wycieków i rozlewów (sorbent, worek foliowy, rękawice, płachta foliowa 2 m x 2 m)				Pojazdy ciężarowe, maszyny, urządzenia z napędem lub sterowaniem hydraulicznym
Numer telefonu do kierowcy, operatora lub brygadzysty:					

Nazwa budowy	Budowa drogi ekspresowej S-3 Bolków-Kamienna Góra	
Wykonawca		Numer przepustki : 0.0
Podwykonawca		
Maszyna/urządzenie	Nazwa/typ:	Nr rejestracyjny/Nr UDT/ Nr ewidencyjny:
Telefon do operatora		
Osoba wydająca pozwolenie	Firma, imię i nazwisko	Data i podpis

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górnictw np. technologii NATM

System ewidencji pracowników oraz geolokalizacji jest niezbędny dla prowadzenia robót górniczych w wyrobisku tunelowym.

Prawidłowo funkcjonujący system umożliwia natychmiastowy dostęp do informacji o liczbie pracowników przebywających w tunelu z jednoczesnym określeniem, w którym sektorze tunelu przebywają.

Kompatybilne z powyższym systemem oprogramowanie umożliwia zdalny dostęp do systemu z dowolnego komputera połączanego z Internetem.

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górniczą np. technologii NATM

Podstawowe elementy systemu ewidencji pracowników oraz geolokalizacji:

**Nadajniki systemu
umieszczone na hełmach
wszystkich pracowników**

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górnictw np. technologii NATM

Podstawowe elementy systemu ewidencji pracowników oraz geolokalizacji:

Monitory zlokalizowane na portalach wyświetlające w czasie rzeczywistym liczbę pracowników w tunelu:

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górniczą np. technologii NATM

Podstawowe elementy systemu ewidencji pracowników oraz geolokalizacji:

Punkty kontrolno-alarmowe umieszczone w tunelu max. co 150 metrów

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górniczą np. technologii NATM

Kolejnym niezbędnym środkiem bezpieczeństwa jest odpowiedni **system alarmowy**.

Naciśnięcie przycisku powoduje włączenie sygnalizacji akustyczno – świetlanej, oznaczającej konieczność ewakuacji z całego tunelu.

Podniesienie słuchawki powoduje automatyczne połączenie z dyspozytorem.

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górnictw np. technologii NATM

System komunikacji i łączności w tunelu

W celu prawidłowego funkcjonowania wskazanego systemu, należy:

- zastosować oświetlenie informacyjne w określonych kolorach;
- zapewnić bezawaryjną łączność z wykorzystaniem kilku systemów;
- przygotować i wdrożyć dla pracowników system sygnałów nadawanych gestem lub światłem

System łączności w tunelu oparty na 3 niezależnych elementach:

1. sieć Wi-Fi umożliwiającą wykonywanie połączeń telefonicznych z wykorzystaniem komunikatorów internetowych oraz tzw. Wi-Fi calling;
2. łączność krótkofalowa – każdy portal wyposażony jest w 6 krótkofalówek;
3. łączność przewodowa – telefon alarmowy umieszczony max. co 150 metrów.

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górnictw np. technologii NATM

Kolor zielony – systemy bezpieczeństwa

Drogi ewakuacyjne, telefony alarmowe, punkty pierwszej pomocy, schrony strzałowe, pojazdy ewakuacyjne

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górnictw np. technologii NATM

Kolor czerwony – systemy bezpieczeństwa

Miejsca szczególnie niebezpieczne
np. stacje transformatorowe
lub rozdzielnie średniego napięcia.

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą
górnictw np. technologii NATM

Kolor niebieski – systemy bezpieczeństwa

Sprzęt przeciwpożarowy

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górniczą np. technologii NATM

Komunikacja sygnałami
przy naprowadzaniu
maszyn i pojazdów

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górnictw np. technologii NATM

W przypadku prowadzenia robót górniczych przy użyciu materiałów wybuchowych tunele wyposażone są **schrony strzałowe**.

Schrony strzałowe zlokalizowane były w odległości max 100m od przodka tunelu umożliwiające zapewnienie bezpieczeństwa i przetrwania załogi w razie odcięcia drogi ewakuacyjnej do czasu dotarcia służb ratowniczych.

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górnictw np. technologii NATM

Podstawowe wyposażenie schronów:

- * łączność przewodowa (telefon),
- * zestaw ratunkowy,
- * zapas wody do picia,
- * izolacyjne aparaty uciezkowe,
- * funkcjonujący system ogrzewania,
- * oświetlenie awaryjne.

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górniczą np. technologii NATM

Pojazdy ucieczkowe - odpowiednio przygotowane i zlokalizowane wewnątrz tunelu

Po wydrążeniu ok. 1200 m tunelu pojazdy ucieczkowe były ustawiane w odległości max. 100 m od czoła przodka, w stałej gotowości do jazdy, zawsze przodem w kierunku wyjazdu.

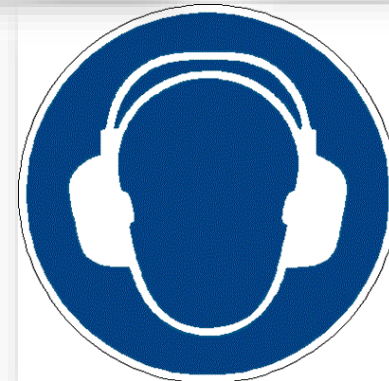
Używane były pojazdy typu pick-up umożliwiające transport noszy ratunkowych.

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górniczą np. technologii NATM.

Środki ochrony indywidualnej stosowane w trakcie budowy tunelu.

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górniczą np. technologii NATM

Każdy z pracowników pracujących w tunelu oprócz standardowego wyposażenia pracownika budowlanego otrzymuje także lampę górniczą oraz filtracyjny aparat uciezkowy.

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górniczą np. technologii NATM

Punkty pierwszej pomocy

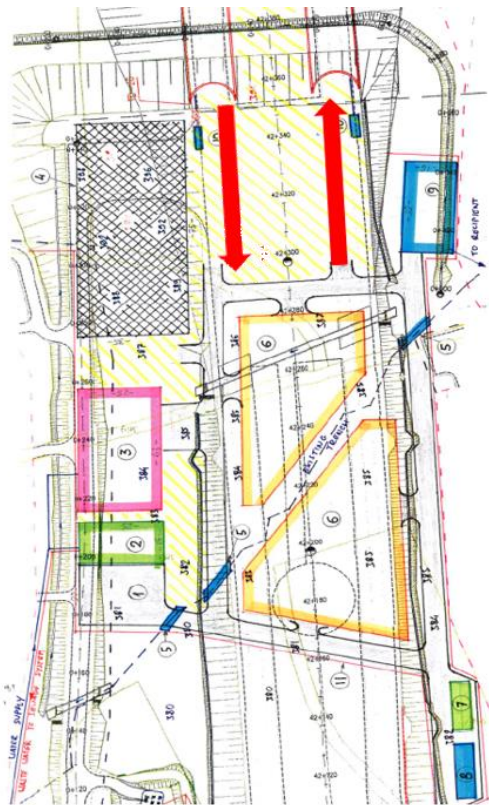

Na każdym z portali zlokalizowany został punkt pierwszej pomocy wyposażony między innymi w defibrylator AED, nosze ewakuacyjne typu jaskiniowego, deskę ortopedyczną, zestaw unieruchomień do kończyn, płuczkę do oczu, zestaw ratunkowy typu PSP R-0.

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

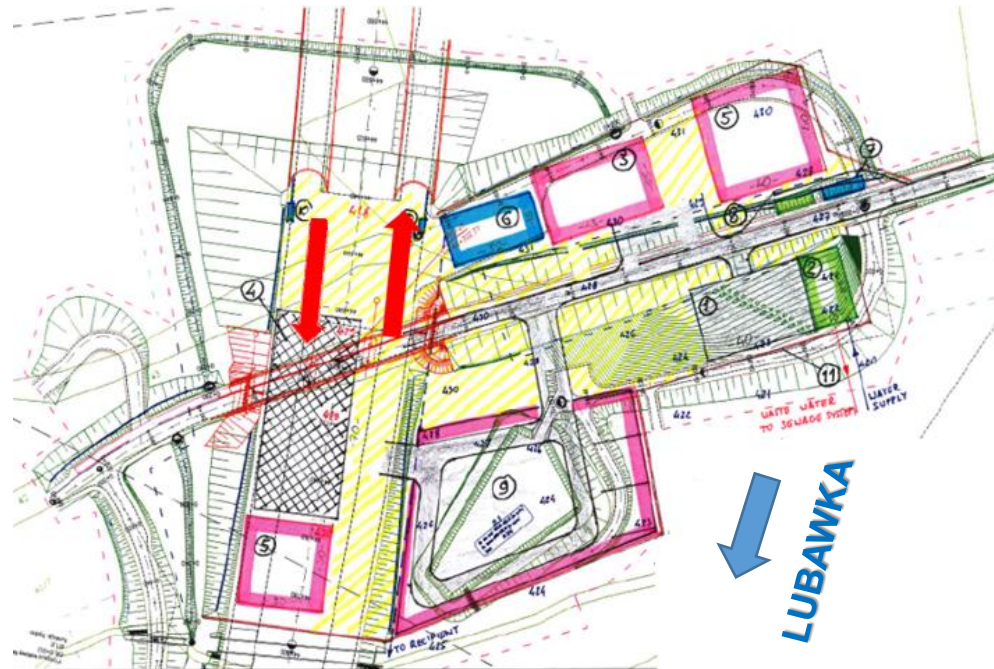
Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górniczą

Odpowiednia organizacja portali tunelowych

- ① Parking
  - ② Office / team containers (details in attachment 1)
  - ③ Workshop area (details in attachment 2)
  - ④ Temporary mucking area
  - ⑤ Temporary culverts
  - ⑥ Storage area
  - ⑦ Wheel washing system
  - ⑧ Truck weighbridge and access control
  - ⑨ Dewatering treatment plant
  - ⑩ Ventilation
  - ⑪ Fencing
-
- 1. Parking
  - 2. Zaplecze budowy
  - 3. Warsztat / zaplecze techniczne
  - 4. Tymczasowe miejsce składowania urobku
  - 5. Tymczasowe przepusty wodne
  - 6. Plac składowy / magazyn
  - 7. Myjka do kół pojazdów z budowy
  - 8. Punkt ważenia ciężarówek oraz punkt kontroli wjazdu
  - 9. Stacja podczyszczania wody
  - 10. Wentylacja lutniowa
  - 11. Ogrodzenie

Zagospodarowanie placu budowy portal północny TS26

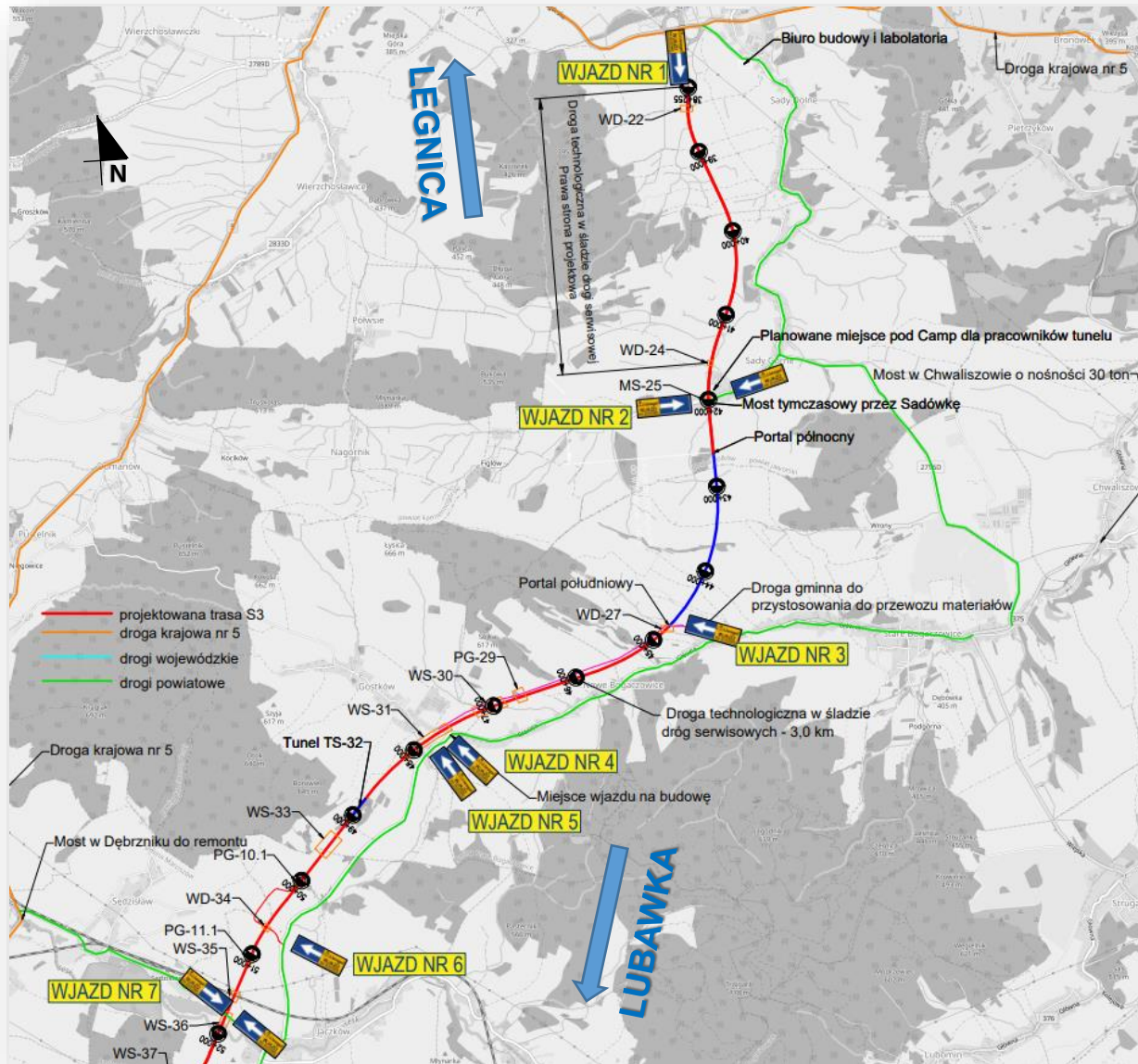
- ① Parking
  - ② Office / team containers (details in attachment 1)
  - ③ Workshop area (details in attachment 2)
  - ④ Temporary mucking area
  - ⑤ Storage area
  - ⑥ Dewatering treatment plant
  - ⑦ Wheel washing system
  - ⑧ Truck weighbridge and access control
  - ⑨ Concrete plant
  - ⑩ Ventilation
  - ⑪ Fencing
-
- 1. Parking
  - 2. Zaplecze budowy
  - 3. Warsztat / zaplecze techniczne
  - 4. Tymczasowe miejsce składowania urobku
  - 5. Plac składowy / magazyn
  - 6. Stacja podczyszczania wody
  - 7. Myjka do kół pojazdów z budowy
  - 8. Punkt ważenia ciężarówek oraz punkt kontroli wjazdu
  - 9. Wytwórnia betonu
  - 10. Wentylacja lutniowa
  - 11. Ogrodzenie

Zagospodarowanie placu budowy portal południowy TS26

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą górniczą

**Odpowiednia organizacja
dojazdu do portali
tunelowych**

WJAZD NR 2 – dojazd do
portalu północnego tunelu
TS26

WJAZD NR 3 – dojazd do
portalu południowego tunelu
TS26

WJAZD NR 5 – dojazd do
portalu północnego tunelu
TS32

WJAZD NR 6 – dojazd do
portalu południowego tunelu
TS32

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą odkrywkową np. w technologii Cut & Cover – na przykładzie tunelu TS 32:

W pierwszym etapie wykonano wykop o głębokości do 26 m przy użyciu materiałów wybuchowych i ciężkiego sprzętu. Po wykonaniu wykopu, skarpy odpowiednio zabezpieczono i wzmocniono. Natomiast sam obręb tunelu odpowiednio oznakowano.

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą odkrywkową np. w technologii Cut & Cover:

Tunel TS32 – Wykop, stan na 2021-03-10.

Tunel TS32 – Wykop, stan na 2021-05-20

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą odkrywkową np. w technologii Cut & Cover:

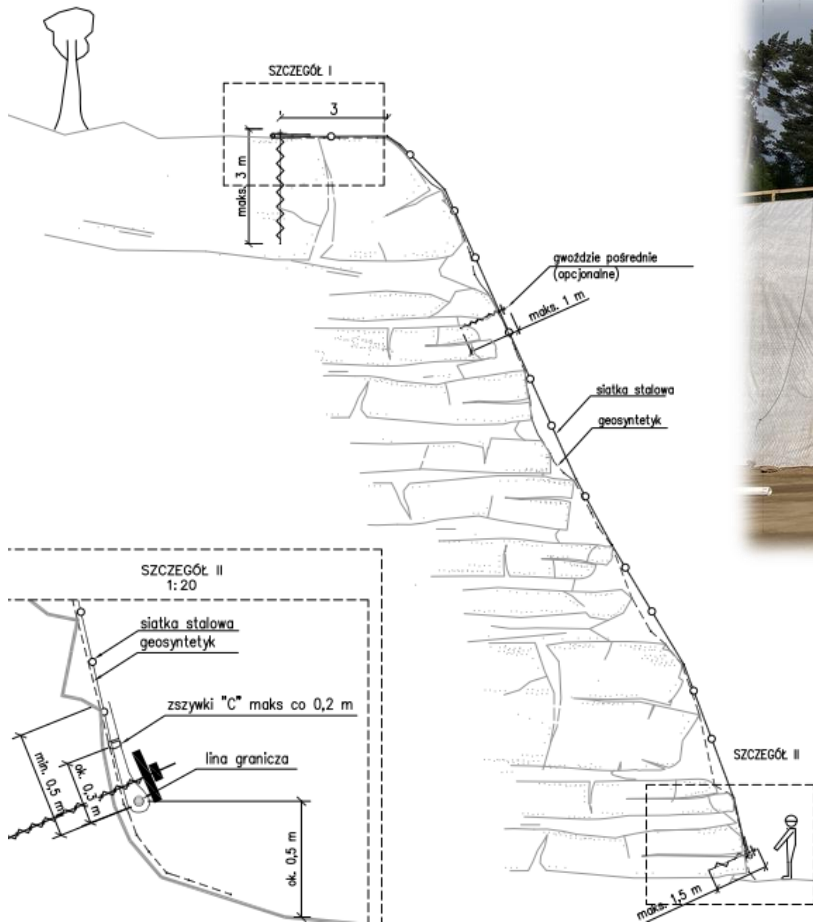
Zabezpieczenie skarp wykopu tunelu TS32

Po analizie stanu skarp wykopu podjęto decyzję o zastosowaniu zabezpieczenia skarp jak poniżej:

- kurtyna przeciwoślankowa, niekotwiona, mocowana w koronie i w podstawie wykopu za pomocą gwoździ skalnych;
- kurtyna wykonana z siatki stalowej podwójnie splatanej o oczku 8x10;
- pod siatką stalową geowłóknina (zabezpieczenie przed odpadaniem drobnych okruchów skalnych);
- górna i dolna krawędź kurtyny zamocowana do gwoździ za pośrednictwem liny granicznej;
- dodatkowe gwoździe skalne (pośrednie) na ścianach wykopu w celu docięnięcia kurtyny do górotworu.

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą odkrywkową np. w technologii Cut & Cover:

Na zabezpieczenie wykopu wykorzystano ok. 17 tys. m² geosyntetyka.

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą odkrywkową np. w technologii Cut & Cover:

Tunel TS32 – oznakowanie głębokiego wykopu

Obarierowanie w odległości min. 1 metra od krawędzi, na słupkach trwale osadzonych w gruncie.

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą mechaniczną z użyciem tarczy TBM:

Punkt pierwszej pomocy w komorze startowej (nosze przystosowane do transportu z użyciem metod alpinistycznych lub z użyciem suwnicy)

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą mechaniczną z użyciem tarczy TBM:

Ze względu na okrągły profil tunelu i ograniczoną przestrzeń niezbędne było fizyczne oddzielenie strefy ruchu pojazdów i pieszych.
Chodnik dla pieszych, również został zabezpieczony barierą.

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą mechaniczną z użyciem tarczy TBM:

Na przodku tunelu (w TBM) znajdowały się aparaty uciezkowe dla całej załogi.

Zapewniały one możliwość bezpiecznego opuszczania tunelu w przypadku zadymienia.

Wszyscy pracownicy byli szkoleni w sposobie i okolicznościach ich użycia.

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Główne środki bezpieczeństwa wobec zagrożeń w przypadku realizacji metodą mechaniczną z użyciem tarczy TBM:

Do łączności ratunkowej zapewnione były przewodowe telefony alarmowe.

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

PODSUMOWANIE

- W kosztorysach inwestorskich i kosztorysach ofertowych wykonawców należy bezwzględnie uwzględnić koszty zapewnienia odpowiednich środków bezpieczeństwa przez cały okres realizacji tuneli drogowych.
- Wykonawcy w ramach oferty powinni przewidzieć w zespole ds. BHP, indywidualny skład osobowy specjalistów ds. BHP i ochrony ppoż. dla tunelu.
- Przy realizacji tuneli drogowych, zamawiający powinien wymagać udziału rzeczoznawcy ds. ppoż, po stronie wykonawcy oraz nadzoru.
- Należy zapewnić stałe podnoszenie poziomu wiedzy w zakresie BHP i ochrony ppoż. zarówno po stronie wykonawcy, nadzoru jak i po stronie zamawiającego.
- Na bieżąco należy monitorować postęp rozwoju technik zapewniających odpowiedni poziom bezpieczeństwa dla ochrony życia i zdrowia.
- Regularne organizowanie przez Strony Kontraktu praktycznych ćwiczeń służb ratunkowych.

Bezpieczeństwo pracy w tunelach

Dziękuję za uwagę

Lidia Markowska

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

ul. Powstańców Śląskich 186

53-139 Wrocław

tel. 71 33 47 300

e-mail: **sekretariat.wroclaw@gddkia.gov.pl**

www.gddkia.gov.pl

[www.facebook.com](https://www.facebook.com/gddkia)

www.twitter.com/gddkia